NAE IONESCU

CHESTIUNEA EVREIASCĂ

si răspunsul unui ortodox din anii '30

Semnal de RADU THEODORU

SAMIZDAT

NAE lONESCU

CHESTIUNEA EVREIASCĂ

SI RĂSPUNSUL UNUI ORTODOX DIN ANII '30

Traducere din limba română de
Pierre Bardonnet

Traducere din limba franceză de
Măria Anastăsescu

SAMIZDAT

Redactor: Marta C. Negri
Tehnoredactare computerizată: Antonia Cristescu
Coperta: Antonia Cristescu

ISBN 973-8166-01-2

Tiparul a fost executat de tipografia ANTET XX PRESS Filipeştii de Târg, Prahova. Str. Max Heberlin, nr. 677

Nota editorului

Aceasta lucrare a marelui filosof Nae lonescu, dincolo de aspectul ei polemic, este şi de o extremă actualitate, dată fiind dezbaterea pe marginea cărţii lui Mihail Sebastian Jurnal".

Sperăm că cititorii interesaţi de problematica iudaismului se vor bucura de posibilitatea cunoaşterii unor opinii diferite, adesea şocante, în orice caz altceva decât cenuşiul discuţiilor „corecte politic" de astăzi.

Dat fiind că o ediţie în limba română este extrem de greu de găsit, am ales soluţia traducerii acestei cărţi din limba franceză.

Ne cerem scuze cititorilor, dar am considerat că acest rabat de la uzanţele editoriale va fi compensat de valoarea textului şi de necesitatea publicării lui acum.

Semnal

„Chestiunea evreiasca" semnată de Nae lonescu în 1934 face parte din suita de cărți-atitudine, de cărți-alarmă, tipărite în fluxul de conştiința națională rodit de la Eminescu spre actualitate, flux de conştiință națională şi de legitimă apărare dezăvorât ca reacție la multipla agresiune iudaică împotriva poporului român. împotriva istoriei, limbii, culturii, economiei lui. Folosind întregul arsenal al războiului atipic, începând cu denigrarea marilor valori naționale, într-un ansamblu diabolic de acțiuni destabilizatoare, de intoxicare, de sabotaj, de mistificare a adevărurilor esențiale, de atâtare a conflictelor interetnice si interconfesionale spre a ne îndepărta de noi înşine. De pământul matern. înlocuindu-ne spiritualitatea ancestrală cu acefala şi pestilențiala *World culture,* isterizată astăzi ca si atunci de sexualitate, violență şi bestialitate folosind abil tehnologiile comunicației pentru a spăla creierele şi conştiințele.

Nae lonescu, filosoful *realismului organic,* care a pus, ca şi Lucian Blaga, în termenii fflosofiei gândirea românească, gânditorul care a formulat le-

gile realității și destinul formelor istorice autohtone, profesorul universitar care cu începere din 1922 a influențat decisiv partea pură a studențimii noastre, gazetarul și ideologul care a zguduit viața civilă a României interbelice, nu putea decât să devină o „țintă" a iudeo-masoneriei stăpână în România timpului prin unealta ei sadică, ex-regele Carol al II-lea, manevrat abil de amanta sa Elena Grunberg-Wolf-Lupescu.

In plină vigoare creatoare, a murit misterios, asemenea lui I.I.C. Brătianu, asemenea lui Eminescu. Cercetări încă ținute sub obroc demonstrează că au fost otrăviți.

„Chestiunea evreiască" semnată de Nae Ionescu ridică la valoarea generalizării filosofice teza „poporului ales", adăugând încă un semnal de alarmă, lungului șir de semnale de alarmă date de intelectualii români patrioți și de cei conștienți de pe Terra, alarmați de ferocitatea cu care oculta suprastatală duce războiul împotriva statelor naționale, culturale și etnicităților specifice.

Volumul de față completează inspirat, cu o contribuție românească de înaltă valoare, seria de cârti din literatura-document autohtonă și de peste notare, publicată cu responsabilitate de editura SAMIZDAT, menită să descifreze resorturile și mecanismele diabolice, tezele și lozincile conglomeratului satanic numit *NewÂge.*

Radu Theodoru

Cuvânt înainte

Filosoiul Nae lonescu (1890-1940) apare ca una dintre figurile dominante ale gândirii româneşti dintre cele două războaie mondiale. Profesor la Universitatea din Bucureşti, autor al unui număr mare de lucrări, aureolat de un prestigiu imens - în zilele noastre s-ar vorbi de carismă - el a avut ca discipoli sau prieteni apropiați figuri consacrate precum Lucian Blaga, Mircea Eliade sau Emil Cioran.

Din 1935, el începe să se intereseze de opera unui tânăr absolvent de liceu, provenit dintr-o familie evreiască din Brăila, losif Hechter. De-abia ieşit din adolescență (acesta s-a născut, asemenea lui Eliade, în 1907), el încercase să traducă *Irodiada* de Mallarme. Nae lonescu îl angajează drept colaborator la revista naționalistă *Cuvântul.* Hechter îşi ia pseudonimul literar de Mihail Sebastian. Va muri într-un accident pe 29 mai 1945, înainte de a împlini treizeci şi opt de ani.

In 1934, Sebastian-Hechter se remarcă prin publicarea unui roman mai mult sau mai puțin

autobiografic, *De două mii de ani, sau cum am devenit un golan.* Răsunetul acestei cărți se datorează, în cea mai mare parte, prefeței redactate chiar de Nae lonescu; inspirându-se din conținutul textului şi din personalitatea cumva neliniştită a autorului, acesta enunță fără echivoc problema care transpare subtil în întreaga operă: aceea a apartenenței lui Sebastian la iudaism. Dar, pentru Nae lonescu, a pune această întrebare înseamnă, dincolo de cazul particular al discipolului său, a da un răspuns.

Dacă am dori să rezumăm în mod provocator teza prefațatorului, ar fi destul să spunem că expresia „Poporul ales" care este folosită îndeobşte pentru a-i caracteriza pe fiii lui Israel se dovedeşte în acelaşi timp adevărată şi falsă. Sau, mai degrabă, că ea iiu ar mai avea sens din momentul în care, din punct de vedere creştin - care este şi punctul de vedere al lui Nae lonescu - este vorba de un scrutin cu două tururi în care evreii au optat pentru o lovitură de stat înaintea celui de-al doilea, refuzându-1 si mai ales crucificându-î pe Iisus Christos, Fiul lui Dumnezeu.

In orice caz, şi în ciuda unei erori de perspectivă în privința şanselor Israelului ca stat, această prefață reprezintă, aşa cum a fost ea publicată

acum mai bine de şaizeci de ani, un document de real interes, cu atât mai mult cu cât calitatea sa strălucită a fost contestată de publicarea recentă a *Jurnalului* lui Mihail Sebastian-Hechter din perioada 1938-1944, jurnal despre care Nae Ionescu, mort în 1940, nu putea avea cunoştinţă. Oare nu scrie acolo tânărul evreu cu sufletul tulburat că maestrul şi protectorul lui era diavolul în persoană?

Ciudată figură şi puţin credibilă trebuie să fie „diavolul" acesta naţionalist care îl acceptă cu dragă inimă, vreme de ani buni, pe evreul Hechter printre colaboratorii săi şi în anturajul său apropiat, lucru de altfel banal în România anilor treizeci, despre care ni se spune fără încetare, de la sfârşitul ultimului război mondial, că era cumplit de antisemită! Care dintre ei e cinstit şi care nu: naţionalistul român, creştinul ortodox şi filosoful Nae Ionescu, care nu ezită să-1 accepte, să-1 angajeze şi să-1 iubească pe ziaristul şi scriitorul evreu Iosif Hechter, sau cel din urmă, care, primind pâinea din mâna celui dintâi, scrie în *Jurnalul* său că acesta e diavolul în carne şi oase? Trebuie să fie puternic şi să şi-o dorească în mod hotărât ca să accepte hrana din mâna diavolului! Sau poate nu e vorba decât de aceeaşi manieră de a-şi cru-

cifica binefăcătorul ca şi crucificarea lui lisus Christos însuşi.

Iată un lucru care durează de două mii de ani şi va mai dura în continuare... Iată un element care ne-ar putea ajuta să înțelegem mai bine unele chestiuni. Oare avem nevoie neîncetat de un diavol? Oare ne putem trăi viața şi fără să demonizăm pe cineva? Care este legătura dintre o demonizare banală precum aceea a lui Nae Ionescu făcuta de Sebastian-Hechter şi demonizarea personajelor şi a eroilor istoriei concrete? în sfârşit, merita să ne întrebăm dacă nu cumva demonizarea hechteriană este un fel de mitologie în oglindă, despre care Roger Garaudy n-a îndrăznit să sufle nici o vorbă în *Miturile fondatoare ale politicii israeîiene?*

Identificându-1, cu maliție şi suspiciune, pe Nae Ionescu cu Prințul Tenebrelor, poate că losif Hechter a vrut doar să spună că maestrul acționase asupra lui ca un ispititor. Această ipoteză ne menține în centrul dezbaterii despre suferința evreului sfâşiat între un ataşament care ascunde refuzul şi o convertire care trebuie să-i încununeze fidelitatea. Este vorba, de fapt, de miezul chestiunii evreieşti, aşa cum fusese ea expusă câțiva ani mai devreme în paginile care urmează.

Nae Ionescu îl incită pe Iosif Hechter să ia o hotărâre capitală. S-ar putea ca tânărul evreu să fi adăugat zbuciumului său fundamental teroarea riscului de a ceda unei tentații care, măcar o dată, s-ar fi putut dovedi salvatoare.

Mihail Sebastian[1] s-a decis să discute problema iudaismului şi face acest lucru plecând de la un caz concret: alegând un moment cu o oarecare încărcătură istorică, ultimii zece ani din necazurile noastre politice. In acest cadru a ales el să situeze viața de speranțe, de luptă şi de suferință a unui evreu pocăit - dar nu mai puțin evreu din acest motiv - care este şi un personaj original, chiar alter ego-ul său, losif Hechter.

losif Hechter se chinuieşte, nu se împacă cu sine însuşi. Dar, datorită faptului că M. S. doreşte să-şi rezolve această problemă, în sensul că doreşte să înțeleagă de ce se torturează pe el însuşi şi de ce nu poate fi altfel, alter ego-ul său, losif Hechter, trăieşte această dramă, a iudaismului, printr-o dedublare perfecta şi lucidă. Rezultatul la care ajunge acest Hechter este într-o

1. Mihail Sebastian este pseudonimul literar al lui losif Hechter (n.tr.)

oarecare măsură surprinzător: după ce a împrumutat calea raționalistă - specific iudaică - a lui *de ce?,* eroul nostru ajunge să îmbrățişeze metodic atitudinea pasivă a lui George Blidaru[2] care, fiind o atitudine orientală, poate fi adoptată la fel de bine de evrei (cel puțin de misticii evrei); ea constituie, pe de altă parte, chiar scheletul gândirii aritmetizante a lui Spinoza, dar nu îi este mai puțin străină evreului de astăzi, care - înflăcărat cum este de lupta contra problematicii propriei lui rase - s-ar dori un luptător. Rezultă de aici că losif Hechter nu face decât să constate, fără a explica nimic. Constată că Iuda suferă şi se chinuieşte pe el însuşi, că nu îşi găseşte locul pe pământ şî că nici nu poate fi altfel. Este la fel de adevărat că această constatare nu răspunde nici unei necesități. Se ştie că, de când exista lumea, evreii - prezenți încă de la început - nu şi-au găsit niciodată locul, nici chiar în propria lor piele. Cu toate acestea, numai în mod inductiv şi ipotetic, ca element de inventar chiar, se ajunge ca din faptul suferinței lui Israel să se tragă concluzia necesității acestei suferințe. Iată o argumentație complet insuficientă. Susținând deci, pe urmele lui losif Hechter, că Iuda va agoniza până la sfârşitul lumii, cred că am posibilitatea să demon-

2. Unul dintre protagoniştii romanului prefațat aici. După anumite zvonuri, ar fi vorba chiar de Nae Ionescu (n.tr.)

strez că nici nu se poate altfel. Pentru că losif Hechter nu o face, Mihail Sebastian trebuie să-i permită lui George Blidaru să spună aici ceea ce el nu i-a spus lui losif Hechter.

Nu ar avea nici un rost să căutăm în ordinea politică o soluție generală a problemei iudaismului. Căci, de când Iuda suferă şi *trebuie* să sufere, de fiecare dată când se va pune, undeva în lume, în timpul unui conflict, problema iudaismului, acest conflict va fi rezolvat în sensul suferinței evreilor - ceea ce nu reprezintă o soluție. De fapt, va fi întotdeauna aşa, nu pentru că oamenii ar fi răi şi incorecți, ci pur şi simplu pentru că Iuda trebuie să sufere. Privită din acest unghi, problema iudaismului nu este o problemă politică - dacă era i s-ar fi găsit şi o soluție - nu este decât un fapt şi nimic mai mult. Evreii pot furniza materialul câtorva probleme politice popoarelor printre care îşi duc viața sau cu care au contacte; aceste probleme îşi vor găsi întotdeauna soluțiile, bune sau rele, dar totuşi soluții. Astfel, la sfârşitul secolului al XV-lea, Spania a rezolvat sau a crezut că rezolvă problema evreiască prin expulzarea lor. O asemenea soluție nu rezolvă problema iudaismului în sine ci, din contra, nu face decât să confirme *faptul* dramei iudaice. Dacă această dramă nu îşi poate găsi rezolvarea e din C3.uza

că avem de-a face cu un simplu fenomen, iar nu cu o problemă. Acest fenomen poate fi, bineînțeles, cunoscut, adică înțeles - ne rămâne să stabilim în ce fel şi ce metodă trebuie să urmăm.

Dacă drama iudaică ar putea fi rezolvată într-un mod oarecare, ar fi vorba atunci de un fenomen de relație şi, în consecința, conflictul ar lua naştere dintr-un contact defectuos al evreilor cu restul lumii, caz în care lucrurile s-ar putea aranja într-un fel sau altul. Dar acest conflict fiind permanent şi independent de timp şi de loc, sau, mai repede, pentru că el este permanent - aşa cum eroul romanului constată din propria sa experiență, şi cum cred şi eu - trebuie să tragem concluzia necesară: cauzele conflictului rezidă în evreul însuşi. Din acest fapt, indicația metodologică se precizează: dacă evreul *trebuie* să sufere, numai în el se poate afla originea suferinței sale. Pe de altă parte, dat fiind faptul că suferința distruge armonia creației divine, că ea este lipsită de orice conținut, evreul trebuie să fie în mod efectiv bolnav. Rezultă de aici că pentru a afla secretul permanentei suferințe a lui Iada trebuie să aflăm în primul rând ce vrea să însemne evrsu.

Toată lumea ştie că, de obicei, „chestiunea iudaismului" nu este pusă în acest fel. Antisemiţii, de exemplu, pornesc de la origini, în mod empiric. Concluzia lor este că există pur şi simplu un conflict permanent între evrei şi celelalte popoare şi că, din timp în timp, acest conflict este rezolvat prin metode radicale. Că evreii suferă mai mult, asta se înţelege de la sine, aşa cum se înţelege că suferă din propria lor vină; deoarece de când au apărut pe pământ nu au comis decât ticăloşii. Este inutil să insistăm asupra lipsei de valoare a acestei metode. Aş putea spune numai că ea este nesatisfăcătoare pentru că aceleaşi rezultate ar putea fi exploatate de evrei împotriva antisemiţilor. De fapt, cum stabilesc aceştia din urmă culpabilitatea evreilor? In cel mai bun caz - adică atunci când nu se rezumă doar la afirmaţii - prin recurs la enumerare: ei citează unul, două, o mie de cazuri când evreii s-ar fi pretat la ticăloşii. Dar cum poate fi acest lucru o dovadă? Este evident, în nici un mod. Chiar şi pentru o mie şi una de infamii, evreii ar putea invoca încă o mie de fapte bune. Sunt ei nişte răufăcători? Poate că da, dar nu sunt mai puţin, atunci când se iveşte ocazia, şi nişte binefăcători. Jefuitori? în mod sigur, dar lasă adesea impresia că ar fi nişte filantropi. Trădează pe timp de război? E posibil, dar mulţi dintre ei şi-au găsit moartea onorabil, ca orice soldat. Deci, dacă antisemiţii

ar susține că suferința evreilor nu se datorează decât răutății lor, Israel ar putea răspunde, pe bună dreptate, că nu este adevărat, ei fiind nişte oameni cinstiți. Cine are dreptate? Şi unii şi ceilalți, altfel spus, nici unii, nici ceilalți. După cum am văzut, metoda enumerării nu poate fi edificatoare.

Să revenim deci la cealaltă metodă. Iuda se chinuieşte. De ce? ei bine, eu cred că nu trebuie să ne întrebăm de loc de ce. Iuda se chinuieşte pentru că el este... Iuda. Evreul se simte rău, el este bolnav - iată o afirmație la fel de evidentă ca şi faptul că soarele străluceşte, că un cal are patru copite şi că unghiurile unui triunghi, adunate, fac 180 de grade. Ajungem deci la chestiunea capitală: ce vrea să însemne a fi evreu? Această întrebare nu este deloc simplă, iar răspunsul trebuie pregătit cu atenție. In primul rând ce îl face pe un om să fie evreu? Această problemă am examinat-o deja atunci când am avut o> discuție cu I. Frollo, asupra aşa-zişilor români-catolici. Dezbaterea noastră nu ne-a adus la o concluzie unică deoarece punctele noastre de plecare erau diferite, în sensul că nu ne-am pus de acord asupra momentului din care cineva poate fi definit ca român. Cum aceasta chestiune este esențială pentru ceea ce ne va interesa de aici înainte, nu-mi

rămâne decât să-mi expun încă o dată punctul de vedere în această chestiune. A fi evreu, român, turc sau neamț pune o problemă de apartenență; este vorba de a aparține unei colectivități, unei comunități, ceea ce s-ar putea întâmpla în două moduri: 1) întâi într-un mod subiectiv, printr-un act de confesiune şi 2) într-un mod obiectiv, prin ceea ce ne constituie ca vehicul viu al unei istorii. Prima modalitate nu e obiectivă, fiindcă nu este suficient să treci la credința iudaică pentru a fi evreu. Mai mult decât atât, poți să declari, să simți şi să crezi că nu eşti evreu deloc şi cu toate acestea să fii evreu. Apartenența la o comunitate oarecare nu este un act de voință individuală. Cineva poate aduce mari servicii unei comunități, îşi poate da şi viața pentru ea, rămânându-i cu toate acestea complet străin. Grație activității a doi evrei - Haber şi Rathenau - a participat Germania la primul război mondial. Haber şi Rathenau nu sunt din această cauză mai puțin evrei, nu au devenit în nici un fel nemți. Au fost în serviciul Germaniei, au fost plătiți, şi nimic mai mult, au rămas întotdeauna în afara zidurilor comunității spirituale germane. Dacă afirmația noastră este corectă sau incorectă, nu are nici o importanță, deoarece aici este vorba de un fapt pe care îl constatăm iar nu de o opinie pe care o discutăm. Astfel, singurul mod de a fi într-adevăr evreu, francez sau orice altceva, este de a fi suportul efectiv al istoriei corespunzătoare. Sigur, această precizare

se bazează mai curând pe unele date imponderabile şi va fi acceptata cu dificultate, mai ales în zilele noastre, când datele imponderabile sunt departe de a inflama spiritele. Cu toate acestea, nu este vina nimănui dacă unele persoane nu pot judeca în această chestiune fără a ține seama de aceste elemente; pe de altă parte, de ce să nu o spunem, numai prin date imponderaMe se pot exprima şi transmite realități de o complexitate mai ridicată. Eşti român, evreu sau german în măsura în care eşti produsul sau fructul unei anumite istorii.

Aici ar trebui subliniat că, chiar şi atunci, trebuie să fii un produs sau un fruct normal, veritabil, deoarece, ca în orice proces al vieții, aberații, congenitale sau de alte feluri, pot interveni. Actul de a se recunoaşte în mod deliberat ca membru al unei comunități spirituale - expresie a unei istorii unice şi aceeaşi - poate, cel mult să se adauge pur şi simplu faptului că eşti român şi încă numai din punct de vedere al intensității şi preciziei. Poți fi român fără să îti dai seama, asa cum un stejar poate fi stejar fără să fie conştient de acest lucru. Eşti deci român, evreu sau grec, nu prin profesiune de credință, ci pentru că eşti suportul sau vehiculul unei anumite istorii. Această calitate nu este un act de opțiune individuală sau de voință; este vorba pur şi simplu de o *stare naturală.*

Iosif Hechter cunoaşte aceste adevăruri fundamentale, pe care le descoperă de altfel la fiecare pas, mai ales chiar în familia sa. Două momente definesc evreul: cel prin care se leagă de tradiția iudaică şi cel prin care țese câteva legături cu țara sa natală- Tradiția iudaică rămâne întotdeauna egală cu ea însăşi, în timp ce pământul natal este extrem de diferit. Există evrei ruşi aşa cum există evrei germani sau evrei români. Acesta este un fapt care nu poate fi negat; dar nu putem nega că din acest fapt rezultă unele confuzii. Nimic mai uşor decât să demonstrăm că e vorba de un fapt. Numeroşi evrei au părăsit România şi nu întotdeauna cu plăcere. Adevărul este că nimeni nu pleacă la capătul lumii din simpla plăcere a promenadei. Au plecat insultându-ne şi chiar când au reuşit să se stabilească confortabil departe de noi, au continuat să ne insulte. Cu toate acestea, este straniu că în casele lor vom găsi aproape întotdeauna o mobilă în stil românesc şi că printre felurile lor de mâncare vor figura adesea mămăliga noastră şi sarmalele... de porc, pentru a nu mai pomeni nostalgia care le însoțeşte adesea sufletul. Asta înseamnă că pământul natal are influența lui, oricare ar fi intensitatea manifestărilor sale. De exemplu, în familia

lui Iosif Hechter, bărbații marcați de ascendența lor, mai ales paternă, ca vânzători de cereale în portul Brăila, în contact permanent cu realitățile țării, sunt influențați mai mult de geniul autohton; în revanşă, ascendenta maternă, influențează artizanii, în contact cu materia moartă şi talinudiştii dedicați abstracțiunilor lor, mai puțin sensibili față de peisajul geografic şi ataşați mai puternic tradiției iudaice.

E exact ceea ce Iosif Hechter cunoaşte foarte bine; ceea ce el ştie mai puțin este că adesea gândirea derapează şi că această distincție este la originea confuziilor. Mulți îşi spun, până la urmă: daci în fiecare evreu există două momente, cel al tradiției şi cel al locului (geografic), atunci diagrama fiecărui individ s-ar reduce la proporția amestecului dintre aceste două instanțe constitutive. Dar care sunt, mai precis, limitele variațiilor lor? Teoretic ar vorba de o creştere şi de o descreştere, limita acesteia din urmă putându-se apropia de zero. Dacă momentul geografic se anulează în beneficiul tradiției, evreul român devine un evreu pur; dacă, din contra, geniul autohton este mai puternic decât tradiția evreiască, evreu român devine român pur. Avem atunci de-a face cu iluzia asimilationista, cazul a numeroşi evrei care, cu sinceritate, se consideră deveniți români şi care sunt surprinşi în mod penibil de amploarea mişcărilor antisemite. Cu toate acestea, surpriza lor este lipsită de fundament, căci, în

asemenea circumstanțe, antisemitismul nu ar trebui să fie pentru ei decât o chemare la ordine: adu-ti aminte că eşti evreu! Sigur, losif Hechter nu va fi de acord cu noi, el se va plânge spunând: numiți-mă cum vă place vouă, dar ceea ce ştiu eu, e că sunt un om de pe Dunăre şi că această Dunăre de la Brăila face parte din carnea mea. Să cercetăm acest lucru mai îndeaproape. Fără a contesta în principiu teza lui losif Hechter, trebuie să acceptăm că printre momentele constitutive ale ființei umane unele sunt de natură esențială şi profundă, iar altele, accidentale şi superficiale, nu au aceste calități. Nimic mai fals decât să spunem, cu losif Hechter, că el este un copil al Dunării de la Brăila. El nu este decât un evreu al Dunării, de la Brăila! Să reținem că momentul tradiției iudaice şi cel al peisajului autohton cunosc suişuri şi coborâri în sufletul unui evreu. Cu toate acestea, momentul autohton poate foarte bine să coboare până aproape de zero, pe când cel al tradiției iudaice se menține invariabil la o anumită înălțime. Iată de ce un evreu rămâne evreu oriunde s-ar afla. Aceasta este explicația! Aşa şi trebuie să fie, aş spune chiar că e foarte bine că lucrurile sunt aşa cum sunt.

Apartenența etnică sau națională este o chestiune de substrat sau de fundament organic. Cu

cât un individ oarecare prezintă mai multă vitalitate, cu atât el este mai legat de un anumit naționalism. Astfel, profesiunea de credință despre care vorbeam mai devreme este insuficientă şi fără eficacitate. Dacă mi s-ar cere să demonstrez acest lucru, aş răspunde că există o mulțime de indivizi care se declară categoric români şi care, în ciuda genealogiei lor fără fisuri, nu mai sunt români de când lumea. E inutil să adaug că aceşti oameni nu mai reprezintă nimic, că ei sunt pur şi simplu nuli. Aceste exemplare hibride şi degenerate ale națiunii, în domeniul vieții publice, nu creează decât în mod prefăcut şi artificial; chiar nu creează nimic. Vitalitatea lor e atât de amorțită încât, sub aspect fiziologic nici nu mai sunt în stare să procreeze. Să remarcăm că această hibridare nu afectează inteligența; din contra, aspectul formal, cel puțin, al acestei facultăți este împins adesea până la morbiditate, inteligența devenind tot mai mult un instrument de analiză oarbă, care despică ori de câte ori are ocazia firul în patru dar care, *incapabilă să înțeleagă,* nu mai are nimic de-a face cu adevărata creație. Izolată de substratul său care este viața însăşi şi considerată drept instrument al creației pure, iar nu ca mod de a transmite adevăruri, logica se dovedeşte a fi sterilitatea cea mai perfectă, instrumentul denationalizării, al expatrierii. Să reținem această corelație: cu cât logica se amestecă mai mult

în creație, cu atât aceasta e mai lovită de sterilitate, de denaționalizare, de expatriere. Ca exemple, am putea găsi o mulțime printre conducătorii României de astăzi, a căror politică este atât de puțin națională de când au pierdut contactul cu structura intimă a etniei române. Să nu mai insistăm însă. Ca tot ceea ce este corcit, aceste exemple nu prezintă interes. Dar să revenim: din ce moment este cineva evreu? în concordanța cu considerațiile noastre, răspunsul ni se pare destul de evident: fie că este conştient sau nu, fie că o doreşte sau nu, *din momentul în care devine susținătorul viu al istoriei poporului lui Israel,* devine, chiar prin acest fapt, evreu. Pentru a înțelege ce este acela un evreu trebuie să ştim în ce constă istoria lui Israel.

Să recunoaştem de la început că dezbaterea acestei probleme comportă, din multe puncte de vedere un efort de obiectivitate. Să ne asumăm acest efort şi să mergem până la capăt. Pentru evrei, istoria lor este o lungă succesiune de suferințe nedrepte. Pentru „noi", toate celelalte popoare ale lumii, suferințele evreilor nu sunt decât rezultatul reacțiilor justificate ale popoarelor printre care s-au răspândit evreii. Fiecare dintre cele două părți consideră că motivele şi dreptatea sunt de partea sa. Față de această dublă ireductibilitate, cel mai simplu ar fi să nu mai vorbim, pentru moment, de motive şi de dreptate; să lăsăm

de-o parte suferințele „nejustificate" şi reacțiile Justificate" şi să vorbim pur şi simplu despre suferințele evreilor.

Astfel deci, *lehuda patet*

De ce?

Să luăm faptele brute, aşa cum sunt trăite şi prezentate chiar de către evrei. In ce constă suferința lor? Trebuie să constatăm că între această etnie şi popoarele printre care ea a trăit există diferențe şi neînțelegeri, datorită cărora evreii au fost supuşi unui regim special, sursă a suferințelor lor. In funcție de circumstanțe, acest regim le-a fost aplicat fie în mod individual, fie colectiv. Nu poate fi negată, de exemplu, existența unui sentiment general de ură şi de dispreț față de evrei, care îi situează în poziția de *paria* şi care dă naştere tuturor acțiunilor care îi fac să sufere. Tensiunile dintre evrei şi alte popoare nu constituie un fenomen constant, iar perioadele de acalmie şi de prosperitate ale evreilor nu sunt chiar atât de rare. Când suferă evreii, când sunt ei *persecutați* - pentru a prelua expresia lor favorită? In momentele de criză. Trebuie să spunem aici că există două feluri de crize: cele provocate chiar de evrei şi cele care au alte cauze. Astfel, marile mişcări antisemite din Anglia de la începutul tim-

purilor moderne au avut drept cauză chiar acțiunea evreilor, oricare ar fi prețul de sânge pe care au trebuit să-1 plătească ulterior. Purtători ai spiritului capitalist, evreii au întreprins disoluția economiei agrare engleze. Este normal ca proprietarii funciari şi muncitorii din agricultură - loviți puternic în calitatea lor de beneficiari ai economiei agrare - să fi reacționat cu o anumită duritate. Aici se găseşte, de altfel, un fapt care depăşeşte cu mult granițele Angliei şi ne-a mai reținut atenția până acum de câteva ori. Există totuşi şi cazuri când evreii nu sunt vinovați cu nimic. In vechea Rusie, de exemplu, de fiecare dată când guvernul se afla în dificultate sau avea nevoie de o diversiune, organiza un pogrom mai mult sau mai puțin important Dar evreii se agață mai mult de aceste ultime aspecte ca să demonstreze că sunt persecutați fără motiv.

Nu ar exista nici o justificare obiectivă a acestor acte: pogromurile, spun ei, nu se bazează decât pe o ură subiectivă, care ar fi cauza tuturor suferințelor bieților evrei.

Să cercetăm cu mai multă atenție aceasta asertiune.

In primul rând, pogromurile nu sunt o invenție a ruşilor, aşa cum nici evreii nu au privilegiul

de a fi singurele victime. Dacă memoria nu ne înşeală, vechea Romă imperială a cunoscut şi ea asemenea manifestări ale căror victime erau, cel mai adesea, creştinii. Acest exemplu al Romei antice este suficient pentru a stabili un fapt, acela că nu există, la nivelul non-evreilor, un singur şi unic mod de a rezolva, contra evreilor, o situaţie încordată, subterfugiul evreilor fiind o pură invenţie. Nu calitatea de evreu acţionează asupra celorlalte popoare ale lumii ca pânza roşie fluturata sub nasul unui taur. Vom circumscrie mai bine subiectul împingând ceva mai departe efortul de a înţelege.

În vremea Rusiei ţariste, suntem întru totul de acord că pogromul era o practică obişnuită. De asemenea, nu este dificil de observat că un astfel de procedeu ar mai putea fi încă folosit şi în alte ţări al căror climat politic si etic îl aminteste pe cel rusesc. In ce fel dovedeşte aceasta faptul că aceste agitaţii ar fi de natură subiectivă? Să ne gândim puţin. Atunci când Cel Viclean a vrut să-i ispitească pe primii oameni în paradis, el nu i s-a adresat lui Adam, ci Evei. Dacă a procedat astfel, a făcut-o pentru că ştia foarte bine că femeia este mai lipsită de apărare în faţa tentaţiei. Acelaşi lucru este valabil şi pentru pogro-

murile organizate de Ohrana ţaristă. De ce îi oferea aceasta pe evrei ca ţinte ale urii publice? De ce nu asmuţea masele împotriva tătarilor, a ungurilor sau a francezilor? Chiar dacă am considera că punctul de vedere al evreilor este justificat, admiţând că ei erau ţinta tuturor provocatorilor, tot n-am putea înţelege de ce ei ar plăti toate oalele sparte. Ar fi foarte simplu să spunem că asemenea instigări reuşesc întotdeauna şi că provocatorii ştiau tot asupra subiectului. Dacă e într-adevăr aşa, atunci evreii de azi şi de totdeauna ar trebui să aibă un element obiectiv care să-i facă apţi de a aţâţa ura publică, aşa cum ar trebui să-1 fi avut şi creştinii de acum 18 sau 19 secole. Elementul acesta trebuie să fie înrudit cumva cu defectul constitutiv ale Evei, care o făcea pe aceasta mult mai vulnerabilă faţă de ispitele Satanei. In ce constă el de fapt?

Ajungem astfel la o chestiune banală din psihologia mulţimilor. Pentru ca o categorie umană oarecare să trezească împotriva ei pasiunile maselor dezlănţuite, trebuie să se întrunească mai multe condiţii. Ţinând cont de faptul că astfel de manifestări ţin de psihologia colectivă şi se bazează pe un suport mai degrabă iraţional, vom spune că o categorie umană oarecare nu va fi

aleasă ca victimă - de nişte agitatori - decât în următoarele condiții:

1. când constituie un grup diferit în mod fundamental de masele în mijlocul cărora îşi duce viața;

2. când aceste diferente se referă la un substrat de o natură din ce în ce mai puternic afirmată, când ele sunt înțelese ca tot atâtea motive de superioritate față de celelalte etnii şi când conduc în consecință la un proces deliberat de secesiune care are drept rezultat izolarea categoriei respective chiar în sânul societății:

3. când, ca urmare a acestei izolări, viața internă a grupului în chestiune sfârşeşte prin a dobândi forme ezoterice şi misterioase pentru membrii celorlalte etnii;

4. când acest grup sau categorie reprezintă un pericol permanent pentru ordinea celorlalte etnii, pentru structura lor spirituală, politică, socială şi economică.

Aceste patru situații se verifică perfect în cazul persecuțiilor creştinilor în Imperiul Roman. Atât prin ethos-ul şi modul lor de viață, cât şi prin ideea generală pe care o aveau despre lume, creştinii se deosebeau fundamental de populația Romei. Conştienți de superioritatea absolută a vieții

lor, duceau, departe de ceilalți cetățeni, o existența radical diferita, şi nu doar în plan religios; însăşi această viață i-a împins în fiecare zi să se izoleze şi mai mult, cel puțin pentru a fi la adăpost de tentațiile păgâne. Iată deci în ce constă ezoterismul comunităților închise în ele însele, aceste adevărate ghetouri în care nu poate pătrunde nici o privire indiscretă dacă nu-i aparține tot unui inițiat; iată pe ce se bazează secretele care învăluie o viață misterioasă, care a dat naştere celor mai fantastice legende. Povestea crimei rituale continuă să circule, în pofida lamentărilor evreilor, aşa cum odinioară se spunea că creştinii otrăveau fântânile. Istoria nu face decât să se repete. Nu trebuie să fii vrăjitor pentru a înțelege rolul dizolvant pe care l-au avut creştinii pentru Imperiul Roman. Faptul că Iisus Christos a spus să i se dea Cezarului ceea ce-i aparținea de drept nu proteja în nici un fel imperiul împotriva dinamitei creştine, care reprezenta un pericol în ochii tuturor. De aici - reacții, pogromuri. Unii încearcă să le explice afirmând că creştinii vehiculau o ideologie revoluționară. De partea lor, evreii susțin că numai reacționarii îi urăsc; antisemitismul ar fi atributul reacționarilor din cauză că evreii, ca revoluționari, ar fi suportul progresului. Iată un lucru total inexact Din ce în ce mai mult, evreii vehiculează schimbarea şi nu progresul, mai ales pentru că acesta din urmă nu există. In zilele noas-

tre, de exemplu, singura țară revoluționară din Europa este Germania. Italia nu este încă revoluționară. Sub Lenin, Rusia nu a fost, la rândul ei, revoluționară decât în mod formal, căci, față de raționalismul cartezian, marxismul nu este cu nimic revoluționar; iar Rusia a încetat complet să fie astfel din momentul în care Voroşilov, omul stepelor, a trecut cu arme şi bagaje de partea unui Stalin din ce în ce mai preocupat de tehnică; acesta din urmă îl moşteneşte pe Petru cel Mare într-o asemenea măsură, încât îsi însuşeşte sugestiile Franței, menținându-se astfel la nivelul Europei. De aceea, singura țară revoluționară din Europa zilelor noastre este Germania. întrucât Germania revoluționară a adoptat cel mai pur antisemitism, este ilegitim să se susțină că evreii ar fi întotdeauna şi peste tot un ferment revoluționar. Chiar dacă ar fi astfel, aceasta nu ar explica deloc pasiunile pe care le stârnesc, căci nu se poate susține că popoarele refuză din principiu orice revoluție. Popoarele nu refuză revoluțiile decât atunci când acestea le atacă geniul național, ethos-ul. De îndată ce revoluțiile merg în sensul geniului lor național, popoarele au tendința de a le sprijini şi chiar de a le susține. Pentru a reveni la exemplu nostru, creştinismul reprezenta, în comparație cu Roma, o formulă diferită, dacă nu complet opusă - fapt ce pare plauzibil, cel puțin în câteva privințe. Roma trebuia în

mod necesar să-şi dea seama că modul în care concepea statul nu avea nici o şansă în fața triumfului creştinismului; instinctele sale de apărare nu au înşelat-o şi, în pofida eşecului final - care reprezintă o altă chestiune - reacția sa a fost întru totul justificată. Iată de unde provine originea sau explicația persecuțiilor creştinilor în epoca romană.

Problema care se pune acum este de a şti dacă evreii se găsesc în acelaşi raport cu lumea ca şi creştinii față de Imperiul Roman.

Evreii sunt poporul ales. Despre aceasta, conform credințelor lor, nu trebuie să depună mărturie doar evreii, ci şi creştinii. Sunt poporul ales pentru că au fost primii cu care Dumnezeu şi-a luat un angajament față de oameni, situație de care evreii sunt perfect conştienți. Ca popor ales, înseamnă fără îndoială că li s-a rezervat o anumită funcție; cu alte cuvinte, *evreii nu au fost aleşi din cauza unui anumit lucru, ci în vederea unui anumit lucru,* dacă nu cumva pentru un scop bine determinat. Pe de altă parte, pentru a-şi putea îndeplini misiunea, evreii trebuie în mod necesar

să se menţină ca popor ales, lucru pe care l-au înţeles foarte bine. Aşa se explică faptul că, încă de la începutul istoriei lor, se poate remarca uşor tendinţa lor deliberată de a-şi purifica şi sanctifica viata, evitând orice contact cu cei de altă credinţă, în ţara lor - pe vremea când aveau una -şi oriunde în lume, unde au fost purtaţi de nenorociri sau doar de gustul pentru aventură - căci mulţi dintre ei au trăit în diaspora chiar şi atunci când statul lor era înfloritor - au trăit întotdeauna în comunităţi închise şi izolate cu stricteţe. Conştiinţa superiorităţii credinţei lor şi ideea pe care o aveau despre ei înşişi ca popor ales le stimulau orgoliul imens care, chiar şi în zilele noastre, după atâtea nenorociri şi suferinţe, este la fel de intact ca şi în epocile măreţiei evreieşti. Desigur, evreii au fost mereu un corp străin printre popoarele în sânul cărora au trăit şi, întrucât *dif ference engendre haine*[3], ei bine, au fost serviţi! Pe de altă parte, trebuie să recunoaştem cu toţii că acest proces de diferenţiere, de singularizare şi de izolare, împins astăzi atât de departe încât nu mai e cu putinţă nici o legătură durabilă între evrei şi celelalte popoare, a fost întreprins de evreii înşişi. Vechiul Testament este o lege pe care o recunoaştem şi noi, deci ar trebui să avem ceva

3. Diferenţa dă naştere urii; în franceză, în textul original (n.tr.). '

în comun cu evreii. Cu toate acestea, nu se întâmplă deloc astfel. De fapt, fondul ethos-ului iudaic este constituit mai degrabă de *comentariul* Vechiului Testament decât de Testamentul însuşi. După cum este scris, *Tora* este apa, în vreme ce *Misra* este vinul - iar aceasta idee este deosebit de importanta. In cazul evreilor, Vechiul Testament a cunoscut aceeaşi soartă sau una asemănătoare ca Evanghelia pentru catolici. Pentru Sfântul Augustin, Evanghelia nu era valabilă decât sub rezerva garanției Bisericii, deci sub rezerva unor comentarii. Nu are rost să insistăm, atât este de cunoscută această chestiune: Talmudul a înlocuit Tora, chiar dacă acest fapt nu s-a petrecut dintr-o dată, ci printr-un proces îndelungat însoțit de lupte nemiloase care nu s-au încheiat decât în secolul al XlV-lea, când a fost arsa opera lui Maimonide More Nebunim. Deci, descendenții fariseilor au avut de luptat până în secolul al XlV-lea pentru a face să prevaleze exclusivismul evreiesc, care postulează că poporul ales trebuie să evite orice contact cu celelalte popoare - fie ei persani sau romani, greci sau egipteni, arabi sau creştini. In acel moment, însă, succesul rabinilor era total şi incontestabil, iar prăpastia dintre evrei şi celelalte popoare era absolută.

Atunci când cineva vă îndepărtează cu dispreţul său, pentru că vă consideră inferior şi nedemn, nimic nu e mai normal decât de a-1 considera, la rândul vostru, ca duşman sau, în orice caz, ca posesor al unei naturi complet diferite. Aşa se face că separarea indusă de evrei a fost apoi mărită de celelalte popoare, cu atât mai mult cu cât un fapt concret tocmai pusese gaz pe foc. Cu siguranţă, evreii sunt mistici, dar sunt în aceeaşi măsură - după cum o dovedeşte Kabbaîa - adepţi ai raţionalismului. Hasidismul este departe de a fi elementul decisiv al spiritului iudaic; faţă de raţionalismul talmudic, el ocupă cam acelaşi loc pe care îl deţine, în cadrul catolicismului, mistica franciscană faţă de scolastica tomistă. Cu toate acestea, se dovedeşte că talmudistul şi zaraful care cântăreşte aurul şi dă bani cu împrumut nu sunt decât una şi aceeaşi persoană. Aceasta este calitatea care le-a permis să se strecoare în anturajul regilor şi al conducătorilor popoarelor, cărora le-au făcut adesea servicii importante. Dar, în ciuda tuturor nenorocirilor care s-au abătut asupra lor, evreii nu au înţeles niciodată că, de fapt, cea mai mare nenorocire e de a-i sluji pe prinţii acestei lumi în schimbul unei recompense. Privilegii, întotdeauna mai multe privilegii, acesta este singurul lucru pe care îl pot oferi prinţii în schimbul serviciilor primite. Nu e deloc surprinzător faptul că la un moment dat aceste privilegii

devin o sursă de decepții. De fapt privilegiile evreilor pot ajunge de invidiat... Am văzut ce s-a întâmplat la Alexandria în antichitate sau mai târziu în Spania, unde privilegiile erau atât de însemnate, încât mulți oameni au trecut la iudaism numai pentru a se putea bucura de avantajele imense. Situația aceasta poate dura câtva timp, dar niciodată la nesfârşit. Mai devreme sau mai târziu izbucneşte criza, iar atunci se dezlănțuie toate resentimentele împotriva acestor privilegiați lipsiți de ruşine. Or, este un lucru cunoscut, dacă uneori prinții acordă privilegii, nu înseamnă că îi vor apăra pe cei care ajung obiectul urii publice. Evreii fac dovadă de uşurătate atunci când uită că au fost expulzați din Spania la puțin timp după ce le-au făcut servicii excepționale regilor Ferdinand şi Isabela, întărindu-le finanțele publice. Evreii s-au bucurat de privilegii enorme peste tot, dar soarta a făcut ca înseşi aceste privilegii să-i izoleze încă şi mai mult. Revolta împotriva evreilor va fi amorsată de opinia publică, dar, de fapt, ea nu este decât o consecință a sciziunii rabinice. Iată un lucru care lămureşte multe, fără a putea însă să dea o explicație exhaustivă.

Fără nici o îndoială, evreii sunt poporul ales. Dar ales cu ce scop? Dacă ne-am lua după ei, au

fost aleşi pentru a deveni stăpânii lumii, şi astfel nu am mai putea purta nici o discuție. Atunci ar fi mai bine să punem problema altfel, căci e dificil de definit în ce constă stăpânirea lumii. Avem nevoie de un punct de plecare mai precis şi care ar putea fi acceptat de toți. Când se va produce, potrivit evreilor înşişi, constituirea imperiului lor mondial? Momentul acesta va fi marcat de apariția lui Mesia. Astfel, fideli punctului nostru de pornire, putem conchide că evreii sunt poporul ales, întrucât Dumnezeu a hotărât ca Mesia să provină din rândul lor. Aici suntem cu toții de acord, evrei şi creştini deopotrivă, dar tot de aici începe şi controversa.

De fapt, pentru creştini Mesia a venit deja, prin încarnarea Logos-uîui în Iisus Christos. Evreii au fost cu adevărat poporul ales, anume ales pentru Incarnarea lui Dumnezeu. De îndată ce acest fapt s-a produs, de îndată ce şi-au îndeplinit misiunea, evreii au încetat să mai fie poporul ales. Aşa cum Vechiul Testament îl angaja pe Dumnezeu față de Israel, Noul Testament îl angajează față de toate popoarele de pe Pământ Potrivit Noului Testament, toți cei care acceptă vestea cea bună şi care se supun noii legi devin, chiar prin acest fapt, aleşi. Alegerea se face între izbăvire şi damnare. Evreii pot ori să recunoască faptul că Mesia

a venit deja prin Incarnarea christica şi din acel moment încetează să se mai considere poporul ales (riscând să comită un păcat grav, acela al trufiei), ori contesta autenticitatea lui Christos-Mesia şi atunci îşi refuză chiar condiția de popor ales, deci calitatea de instrument ales de Dumnezeu pentru salvarea lumii - caz în care nu ar păcătui numai față de misiunea lor, ci şi față de Dumnezeu însuşi.

în ce fel răspund evreii la toate acestea? Repetă fără încetare că, desigur, lisus Christos a fost un personaj demn de considerație, poate chiar un profet, dar că, atât timp cât se pretinde Fiul lui Dumnezeu şi Mesia, nu este decât un impostor. Mesia nu a venit încă, socotesc evreii, el va veni singur, pe un cal alb, şi în momentul acesta se va constitui imperiul Israelului, care va stăpâni peste întreaga lume.

Cele două poziții sunt ireductibile. A încerca să stabilim, cu toată obiectivitatea, care dintre aceste puncte de vedere e corect ar fi o muncă titanică. Cu toate acestea, pentru ceea ce ne interesează în cazul de față, nu are nici o importantă de care parte se află dreptatea, caci chiar

acest caracter ireductibil reprezintă punctul central al problemei. Nu încercăm să aflăm cine este vinovat pentru conflictul permanent dintre evrei şi celelalte popoare. Dorim doar să explicăm permanenţa frământării Israelului.

Poziţia evreilor este limpede. Ei sunt poporul ales; în consecinţă, atunci când va veni Mesia, pământul întreg va intre în posesia lor. Necazul e că unul dintre fiii lui Israel s-a prezentat deja drept Mesia. Este adevărat, evreii l-au considerat întotdeauna un impostor, dar aceasta nu a împiedicat un mare număr de popoare să-1 recunoască drept Fiul lui Dumnezeu. Acest Mesia, si nimeni altcineva, a creat pentru aceste popoare (în sânul cărora trăiesc numeroşi evrei) o nouă concepţie asupra lumii şi o nouă structură spirituală, valori noi pe o scară nouă a valorilor. Blestemat pentru Israel, Mesia a creat pentru aceste popoare *ordinea creştină* a lumii.

De aici începe dificultatea majoră. Evreii trăiesc în mijlocul lumii creştine, dar ce lege respectă ei? Oare se supun legilor lui Iisus Cliristos, respectă atmosfera şi condiţiile creştine? Dacă ar fi

aşa, atunci ar fi renunțat la legile lor, ar fi încetat să se considere poporul ales; mai mult, ar fi încetat să fie evrei. Or, nimic de felul acesta nu s-a întâmplat. Evreii continuă să fie evrei. Cu alte cuvinte, şi-au stabilit o ordine particulară în sânul altor popoare, o ordine contrară, în special, ordinii creştine pe care o consideră opera unui impostor. Rezultă de aici că, respectându-şi legea iudaică, evreii trebuie în mod necesar să saboteze ordinea şi valorile creştine.

Nu e vorba numai de o problemă religioasă, deşi este uşor de văzut că necazurile şi suferințele evreilor sunt mai adânci si mai frecvente în perioadele şi în regiunile m care oamenii adera la creştinism într-un mod mai categoric, în timp ce sunt cu mult mai mici în țările protestante, cu o religiozitate formală. In fapt, cel puțin în câteva aspecte, protestantismul este forma cea mai puțin creştină a creştinismului şi cea mai apropiată de structura iudaică. Dar, repetăm, nu aceasta este adevărata problemă, căci justificarea formală a acestui conflict permanent nu priveşte religia.

Ceea ce dorim să spunem este că iudaismul şi creştinismul depăşesc planul strict religios în'măsura în care constituie în acelaşi timp principii

formatoare ale vieții sociale. Există o ordine iudaică şi alta creştină a lumii, independent de faptul că, atât în conştiința oamenilor, cât şi în cea a instituțiilor, Christos sau Yahveh se manifesta sau nu. Existența paralelă a valorilor iudaice şi a valorilor creştine este un fapt incontestabil. Fie că este vorba de organizarea politică a unei națiuni, de producerea şi circulația bunurilor materiale sau de sensul general pe care îl conferim existenței, aceste valori există şi nu le putem pune la îndoială. Oricare ar fi domeniul pe care l-am lua în discuție, evreii şi creştinii sunt separați printr-o incompatibilitate organică, iar aceasta are un caracter categoric, total, definitiv. Pe baza acestei incompatibilități îi consideră creştinii pe evrei un pericol pentru ordinea lăsată de Iisus Christos. Creştinismul şi iudaismul sunt două lumi complet străine una de cealaltă; între ele nu este cu putință nici un fel de fuziune. Conflictul este atât de intens, încât pacea nu se va instaura decât la dispariția unuia dintre ei.

Evreii suferă pentru că viața lor se desfăşoară în sânul unor popoare pe care nu pot să nu le urască, presupunând că aceasta ar fi dorința lor; ei suferă deoarece, din clipa când au refuzat să-1 recunoască pe Christos drept Mesia, pentru a se

crampona de prerogativa - justificata sau nu - de popor ales, şi-au asumat misiunea de a distruge valorile creştine. Dacă poporul lui Israel suferă, e şi din cauză că, după ce 1-a dat pe Christos lumii, a refuzat să-1 recunoască: 1-a văzut, dar nu 1-a crezut. Acest lucru nu ar fi fost poate atât de grav dacă alte popoare nu l-ar fi crezut. Ei bine, noi facem parte dintre cei care l-au crezut!

Prin sionism, evreii au crezut că au găsit calea de a înşela destinul. Această acțiune îmi pare întrucâtva neclară. Ierusalimul continuă să fie polul magnetic al iudaismului, dar mai mult din punctul de vedere al unui magnetism mistic. Căci urarea nostalgică „la anul la Ierusalim" nu este legată de nimic concret, ci corespunde unuia dintre acele mituri despre care vorbea Sorel, mituri care se sprijină pe evenimente care nu au avut loc niciodată, dar care polarizează, cu toate acestea, atenția generală obligându-i pe oameni să-şi conducă viața în vederea acestor evenimente, ca şi cum ele ar trebui să se producă în mod necesar.

Fără îndoială, pentru evrei întoarcerea la Ierusalim este o realitate incontestabilă, poate cea

mai puternică dintre toate manifestările iudaice. Această certitudine mistică - potrivit căreia poporul lui Israel se va regăsi, într-o bună zi, la poalele Templului - este atât de puternic înrădăcinată în sufletul evreiesc, încât toată viața în diaspora le va părea tuturor evreilor ceva trecător, dacă nu chiar o ficțiune. In fapt, dacă evreii au temple şi consilii religioase cam peste tot în lume, nu e mai puțin adevărat că Ierusalimul rămâne singurul lor loc de rugăciune şi de jertfă, sediul adevăratului lor templu, față de care templele din diaspora nu sunt decât nişte înlocuitori palizi. Spiritul Israelului este legat de conceptele originare ale propriilor sale dorințe şi nenorociri mai mult decât de realitate, care se destramă asemenea transparenței unei iluzii pentru a fi apoi reconstruită la nivelul ficțiunii pure.

înțelegem acum cât de mult se îndepărtează de ideea sionistă a lui Theodore Herzî realitatea iudaică cotidiană. In mod sigur, dacă cineva ar reuşi să aducă la un loc toți evreii din lume şi să îi constituie politic într-un stat Israel, atunci problema necazurilor evreilor ar li profund modificată, dacă nu chiar rezolvată pe deplin. Cum s-ar putea ajunge la constituirea unui stat evreu? întrebarea merită să fie pusă fiindcă evreii au avut

în multe ocazii propriul lor stat. Ar fi destul de bizar să socotim că evreii l-au aşteptat pe Theodore Herzl pentru a descoperi ideea statului iudaic. Regula generală cere ca fiecare popor să aspire în mod natural şi ne-deliberat la viața de stat, aşa cum o sugerează imaginea moleculelor dintr-o soluție suprasaturată, pe punctul de a se cristaliza. Exact acest lucru nu l-am putut descoperi la evrei. Chiar din contra, de fiecare dată când au avut un stat grija lor permanentă a fost de a-1 distruge, încercarea de a fixa un termen vieții lor în diaspora ar fi o nebunie, căci exact pe această viață se sprijină starea naturală a evreului.

Sigur, viața în diaspora nu ar fi fost posibilă, răspândirea evreilor distrugându-le unitatea spirituală, dacă fiecare evreu pentru sine şi toți evreii împreună nu ar fi trăit în halucinanta tensiune a viziunii mistice a Ierusalimului terestru. Ierusalimul, după curn am arătat-o deja, a polarizat spiritualitatea şi etosul iudaic iar nu indivizii, evreii ca atare. Acest lucru este suficient, la nevoie, pentru a păstra poporul dar nu este suficient pentru a uni indivizii într-un stat.

Ce căuta deci Theodore Herzl, ce doreşte sionismul? Vor ei să smulgă Ierusalimului aura sa mistică şi caracterul mitologic pentru a transforma acest oraş într-o capitală modernă, cu ministere şi o poliție a tot puternice? Este posibil. Numai că aceasta nu va fi decât o efemeră experiență în plus, ca toate instituțiile iudaice de până acum; pe de altă parte, o cetate a Ierusalimului concretă i-ar face pe evrei să-şi piardă credința lor comună, fundamentul vieții lor de până acum.

Sionismul este o tentativă de a rupe încercuirea de nenorociri care creează fatalitatea iudaică, dar această încercare va duce în mod inexorabil la pierderea evreilor ca popor. Ar fi rezultatul matematic al distrugerii mitului Ierusalimului.

Sionismul va consacra sinuciderea neamului lui Israel? S-ar putea să fie chiar aşa.

lată-ne ajunşi la final. losif Hechter îşi dă seama că Iuda suferă şi că lucrurile nu pot sta altfel - dar el nu înțelege de ce. lata motivul pentru care am încercat să facem lumină în această problemă într-un mod cât mai didactic şi mai concis cu putință, cu elemente alese din tot ceea ce ar putea

trezi interesul unui evreu onest şi lucid. Ne-am păzit cu grijă de toate sugestiile literaturii antisemite.

Dacă evreii suferă, suferă pentru că sunt evrei. Vor înceta să mai fie evrei în ziua în care nu vor mai suferi şi au vor putea scăpa de suferință decât atunci când nu vor mai fi evrei. Iată o teribilă fatalitate împotriva căreia nu este nimic de făcut! Israel va agoniza până la sfârşitul lumii!

Revolta nu ar servi la nimic, nimeni nu-şi poate întrece umbra. Israel nu va putea să scape de nenorocirea sa atâta timp cât rămâne... Israel. Situația este cu atât mai tragică cu cât nu este vina nimănui că nu se simte bine în propria sa piele.

Tu, losif Hechter, eşti bolnav, tu nu îți mai găseşti locul în propria piele. Eşti bolnav în chiar substanța ta; nu poți să nu suferi; suferința ta nu are ieşire. Să fii totuşi sigur, losif Hechter, că toată lumea suferă. Noi, creştinii, suferim şi noi, dar pentru noi există o scăpare: mântuirea, reînvierea.

Şi tu speri: speri că va veni Mesia cel îndelung aşteptat, Mesia pe calul său alb, împlinirea regatului lui Israel pe pământ încă mai speri, tu, losif Hechter. Continuă să speri, este tot ceea ce ți-a mai rămas!

Cât despre mine, eu nu te pot ajuta în nici un fel, căci sunt convins că acel Mesia pe care îl aştepți nu va veni niciodată. Mesia a venit deja, dar tu nu l-ai recunoscut. Doar atât ți se ceruse în schimbutbunătății pe care ți-o arătase Dumnezeu: ți se ceruse să veghezi, iar tu n-ai făcut-o. Dar poate ai fost orbit, trufia fiindu-ți ca un grăunte de nisip în ochi.

Nu simți, losif Hechter, frigul şi tenebrele care te înconjoară din toate părțile?

Nae Ionescu s-a născut la Brăila în 1890 murit în 1940 la Bucureşti, în circumstanțe suspecte, fără îndoială asasinat prin otrăvire din ordinul regelui Carol al II-lea.

Filosof şi analist penetrant, profesor strălucit la Universitatea din Bucureşti, Nae Ionescu domina gândirea politică a României interbe-lice. Nae Ionescu stârneşte o admirație aproape febrila, iar metafizica sa asupra naționalismului şi legaturile pe care le-a avut cu Garda de Fier îl ridica, in ochii unora, la statutul de părinte spiritual sau eminență cenuşie a mişcării legionare. Printre apropiații sau discipolii săi se număra Lucian Blaga, Mircea Eliade, Emil Cioran, Constantin Noica şi Petre Tutea.